जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रम सन २०२०-२१ तयार करणेबाबत मार्गदर्शक तत्वे व कालबध्द कार्यक्रम....

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांकः टिएसपी-२०१९/प्र.क्र.९०/का.६
मंत्रालय, विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२
तारीखः **११ नोव्हेंबर,२०१९.**

वाचा

१) आ.वि.वि, शासन निर्णय क्रमांकः टिएसपी २००८/प्र.क्र.६/का-६, दि.१६ डिसेंबर, २००९.
२) नियोजन विभाग, पत्र - क्र.डिएपी १०१९/प्र.क्र.१११/का-१४८१, दि. ०१ नोव्हेंबर, २०१९.
३) आ.वि.वि, शासन निर्णय क्रमांकः टिएसपी-२०१७/प्र.क्र.२१९/का.६,दि. २५.१०.२०१८.

परिपत्रक-

आदिवासी विकास विभागाच्या दिनांक १६ डिसेंबर, २००९ च्या संदर्भाधिन शासन निर्णयानुसार जिल्हा वार्षिक आदिवासी उपयोजना मंजूर करण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हा नियोजन समितीकडे सोपविण्यात आली आहे. त्यानुसार जिल्हा आराखडा तयार करण्याची जबाबदारी जिल्हा नियोजन समितीचे सदस्य सचिव म्हणून जिल्हाधिकारी यांची असुन त्यांच्या नियंत्रणाखाली संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांची राहील. तसेच वित्त विभागाच्या दिनांक २७.०१.२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये आर्थिक वर्ष सन २०१७-१८ पासून योजनांतर्गत व योजनेतर खर्चाचे एकत्रिकरण करणेबाबतचा निर्णय घेण्यात आला असून या अन्वये अर्थसंकल्पिय खर्चाचे यापुढे “अनिवार्य खर्च”, “कार्यक्रमांवरील खर्च” आणि “महसूली”व “इतर (भांडवली व ऋण) खर्च” याप्रमाणे वर्गीकरण दर्शविण्यात आले आहे. तसेच सदर शासन निर्णयानुसार सन २०१७-१८ पासून आदिवासी उपयोजनेस (Tribal Sub-plan) आदिवासी घटक कार्यक्रम (Tribal Component Schemes) असे संबोधण्यात येत आहे. त्यानुसार आर्थिक वर्ष सन २०२०-२१ करीता आदिवासी घटक कार्यक्रमांतर्गत जिल्हा वार्षिक आदिवासी उपयोजना तयार करण्यासाठी खालीलप्रमाणे मार्गदर्शक सुचना निर्गमित करण्यात येत आहेत.

२. आदिवासी घटक कार्यक्रम हा राज्याच्या वार्षिक योजनेचा एक भाग असून वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रम तयार करणे हे वार्षिक राज्य कार्यक्रमाशी पूरक आहे. सन २०२०-२१ च्या जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रमाचे प्रारुप आराखडे संबंधित प्रकल्प अधिकारी यांनी जिल्हाधिकारी यांच्याशी

चर्चा करुन तयार करावेत व ते जिल्हा आदिवासी उपयोजना समिती/जिल्हा नियोजन समितीच्या मान्यतेसाठी सादर करावेत.

३. वार्षिक आदिवासी उपयोजना आराखडा तयार करीत असताना खालील मार्गदर्शक सुचना व तत्वांचे काटेकोरपणे पालन करावे :-

१) आदिवासी विकास विभाग शासन निर्णय दि.२५.१०.२०१८ अन्वये मागासवर्गीय कल्याण या विशेष क्षेत्रांतर्गत असलेल्या आस्थापना/ बांधिल स्वरुपाच्या जिल्हास्तरीय योजना राज्यस्तर योजनांमध्ये वर्ग करण्याबाबत निर्णय घेण्यात आलेला आहे. त्यानुषंगाने आदिवासी घटक कार्यक्रमांतर्गत नियोजन/वित्त विभागाकडून प्राप्त होणा-या एकूण वार्षिक नियतव्ययापैकी आदिवासी विकास विभागाच्या आस्थापनाविषयक (वेतन व कार्यालयीन बाबी) तसेच बांधील स्वरुपाच्या (साधन सामुग्री, आहार, शैक्षणिक दायित्व) खर्चाच्या योजनांकरीता आवश्यक नियतव्यय वजा करून उर्वरीत ईतर विकासात्मक योजनाकरिता शिल्लक राहणाऱ्या नियतव्ययामधून राज्यस्तर व जिल्हास्तर उपयोजनांकरिता नियतव्यय वाटप करण्याबाबत सुधारीत सुत्र निश्चित करण्यात आले आहे. सदर सुधारीत सुत्रानुसार इतर विकासात्मक नियतव्ययाचे वाटप पेसा ग्रामपंचायतींना थेट अनुदान करीता ५ टक्के, राज्यस्तरीय योजनांकरीता ५५ टक्के व जिल्हास्तरीय योजनांकरीता ४० टक्के असे करण्यात आले आहे.

सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षाचे राज्य वार्षिक योजनेचे आकारमान अद्याप निश्चित झालेले नसल्यामुळे आदिवासी घटक कार्यक्रमाकरीता चालु वर्षासाठी (२०१९-२०) प्राप्त नियतव्यय आधारभूत मानुन **"परिशिष्ट-अ"** प्रमाणे जिल्हास्तर योजनांकरीता उपरोक्त सुधारित सुत्रानुसार नियतव्यय वाटप करण्यात येत आहे. जिल्हा वार्षिक आदिवासी योजना सन २०२०-२१ चे आराखडे अंतिम करण्यासाठी जेव्हा मा. मंत्री (आदिवासी विकास) यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरावरील बैठकीत चर्चा होईल, त्यावेळी सन २०२०-२१ करीता आदिवासी घटक कार्यक्रमासाठी उपलब्ध असलेल्या एकुण साधनसंपत्तीचे आकारमान स्पष्ट झालेले असेल व ते लक्षात घेवून प्रस्तावित जिल्हा वार्षिक आदिवासी योजना सन २०२०-२१ ला अंतिम स्वरुप देण्यात येईल.

२) सद्य:स्थितीत सन २०२०-२१ करीता संबंधित जिल्हा प्रकल्प कार्यालयांतर्गत आदिवासी उपयोजना क्षेत्र (TSP)/ अतिरिक्त आदिवासी उपयोजना क्षेत्र (ATSP) , माडा/ मिनीमाडा क्षेत्र (MADA & MINI MADA) व आदिवासी उपयोजनेबाहेरील क्षेत्र (OTSP) व त्यामधील अनुसुचित जमातींची लोकसंख्या विचारात घेऊन सोबत जोडलेल्या **"परिशिष्ट-ब" व "परिशिष्ट-क"** प्रमाणे जिल्हानिहाय व प्रकल्पनिहाय कमाल नियतव्यय मर्यादा निश्चित करण्यात येत आहे.जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रम आराखडा **परिशिष्ट-ब** मध्ये दिलेल्या कमाल नियतव्ययाच्या मर्यादेत असावा तसेच ज्या जिल्हयामध्ये एकापेक्षा अधिक प्रकल्प कार्यालये आहेत त्यांचेसाठी प्रकल्पनिहाय नियतव्यय वाटप **परिशिष्ट-क** प्रमाणे असावे.

३) जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रम तयार करतांना **परिशिष्ट-ड** मधील मार्गदर्शक तत्वे तसेच नियोजन विभागाच्या संदर्भाधीन दिनांक १ नोव्हेंबर, २०१९ रोजीच्या शासन पत्रामधील एकात्मिक जिल्हा नियोजन, व्हिजन डॉक्युमेंट, आकांक्षित जिल्हयांसाठी करीताच्या सुचना, मानव विकास/ महिला व बालविकासावर भर देण्यासंदर्भात सुचना, शाश्वत विकास ध्येयाशी सांगड घालणे, इ.सर्वसाधारण सूचना विचारात घेण्यात याव्यात.

४) आदिवासी घटक कार्यक्रमांतर्गत संदर्भाधीन वाचा येथील दि. **२५.१०.२०१८** रोजीच्या शासन निर्णयान्वये सन २०१९-२० या आर्थिक वर्षापासून जिल्हास्तरावरील बांधील खर्चाच्या योजना राज्यस्तरावर वर्ग करण्यात आल्या असल्याने सदर योजनांकरीता राज्यस्तरावरून तरतूद उपलब्ध करून देण्यात येत असल्याने, त्याकरिता जिल्हास्तरावरून कोणतीही तरतूद प्रस्तावित करण्यात येऊ नये.

५) जिल्हा वार्षिक सर्वसाधारण उपयोजनेच्या धर्तीवर केंद्र पुरस्कृत योजनेंतर्गत जिल्हास्तरावरून करण्यात येत असलेली राज्य हिश्श्याची तरतूद सन २०२०-२१ पासुन आदिवासी घटकाकरीता देखील राज्यस्तरावरून उपलब्ध करुन देण्याचे ठरविण्यात आलेले आहे. त्यानुषंगाने जिल्हा वार्षिक आदिवासी उपयोजनेंतर्गत सन २०२०-२१ पासुन केंद्र पुरस्कृत योजनांकरीता राज्य हिश्श्याची तरतूद प्रस्तावित करण्यात येऊ नये.

६) नियोजन विभागाने “MP-SIMS” ही सर्वकष योजना माहिती प्रणाली विकसित केली असुन सदर प्रणालीचा जिल्हा वार्षिक आदिवासी योजना सन २०२०-२१ तयार करताना सर्व जिल्हास्तरीय कार्यालय/यंत्रणांनी वापर करणे बंधनकारक आहे. तसेच MP- SIMS आज्ञावलीमध्ये नोंदविण्यात येणारी माहितीच गृहित धरण्यात येईल, याची नोंद घ्यावी.

७) आदिवासी घटक कार्यक्रमांतर्गत कामे / योजना राबविताना अशा योजनांचे कार्यक्षेत्र आदिवासी क्षेत्रामध्ये आहे किंवा कसे याबाबत जिल्हाधिकारी यांनी स्वत: खात्री करावी. आदिवासी क्षेत्राकरिता केलेली तरतूद आदिवासी क्षेत्राबाहेरील योजनेमध्ये खर्च करता येणार नाही याची काळजी संबंधित जिल्हाधिकारी तसेच योजना अंमलबजावणी अधिकारी यांनी घ्यावी.

८) योजना अंमलबजावणी विषयक संबंधित विभाग प्रमुखांनी प्रस्तावित कामे आदिवासी क्षेत्रातील आहेत याबाबतचे प्रमाणपत्र प्रशासकीय मान्यतेच्यावेळी अंदाजपत्रकासोबत जोडावे व जिल्हाधिकारी यांनी प्रशासकीय मान्यता देताना असे प्रमाणपत्र असल्याशिवाय प्रशासकीय मान्यता देऊ नये.

९) शिक्षण, आरोग्य, कृषी,जलसंधारण, ऊर्जा, कौशल्य विकास, रस्तेविकास इत्यादि विकास क्षेत्रनिहाय निधीवाटप निश्चित करताना या क्षेत्रातील यापूर्वीचे अपेक्षीत साध्य, फलनिष्पत्ती, प्रस्तावित बदल इत्यादि अनुषंगीक बाबी विचारात घेऊन त्याच्या पुर्ततेसाठी आदिवासी घटक कार्यक्रम व सर्वसाधारण क्षेत्र योजना याखाली जिल्ह्यास विविध योजनांतर्गत प्राप्त होऊ शकणाऱ्या निधीचे नियोजन एकत्रितपणे विचारात घेऊन करण्यात यावे. तसेच

नाविन्यपूर्ण किंवा अन्य अबांधील स्वरूपातील निधीच्या माध्यमातून अस्तित्वात असलेल्या योजनांमधून करता न येणाऱ्या कामांसाठी निधी "गॅप फंड" म्हणून वापरण्यात यावा. शक्यतो एकाच प्रकारच्या कामासाठी कोणत्याही परिस्थितीत दोन वेगवेगळया योजनांच्या माध्यमातून वेगवेगळयाने निधी उपलब्ध होणार नाही याची दक्षता जिल्हा नियोजन समितीने घ्यावी. मात्र काही कामांसाठी केंद्र पुरस्कृत योजनांद्वारे निधी मिळत असल्यास त्यामधुन अशी कामे प्रस्तावित करून उर्वरित कामांसाठी राज्यशासनाकडून विविध स्त्रोताद्वारे जिल्हयास उपलब्ध होणाऱ्या निधीचे एककेंद्राभिमुखता (Convergence) पध्दतीने नियोजन करुन फलनिष्पत्ती दायक अंमलबजावणी आराखडा तयार करावा.

१०) विविध योजनांच्या संदर्भात प्रकल्प अधिकाऱ्यांनी त्यांच्या प्रकल्प क्षेत्रात दौरे करुन क्षेत्रीय पातळीवरील अंमलबजावणी अधिकाऱ्यांशी चर्चा करावी व त्यानुसार त्यांच्या क्षेत्रातील आदिवासी लाभार्थ्यांच्या दृष्टीने नेमकी गरज लक्षात घ्यावी व नेमक्या कोणत्या योजना घेण्याची आवश्यकता आहे हे निश्चित करावे. असे करताना ज्या भागात सदर योजना राबवावयाची असेल त्या भागातील मोठ्या संख्येने अनुसुचित जमातीच्या लाभार्थ्यांना लाभ मिळेल अशा कामांना सर्व प्रथम प्राधान्य द्यावे व त्यांची गरज भागविल्यानंतर त्यापेक्षा कमी लोकसंख्येला लाभदायी ठरणाऱ्या योजनांना अग्रक्रम द्यावा. सन २०२०-२१ चा जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रम हा शासनाने दिलेल्या नव्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार तयार करावयाचा आहे. अंदाज समितीने त्यांच्या चौदाव्या अहवालातील शिफारशीला अनुलक्षून विधान सभा सदस्यांना त्यांच्या मतदारसंघातील कोणत्या कामासाठी किती तरतूद करण्यात आली याची माहिती मिळावी या हेतूने प्रत्येक योजनेसाठी प्रस्तावित केलेल्या एकूण नियतव्ययाची **विगतवारी प्रकल्प क्षेत्रातंर्गत विकास गटनिहाय/तालुकानिहाय स्वतंत्रपणे दाखविण्यात यावी.**

११) जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रमात प्रस्तावित केलेल्या नियतव्ययाची विकासक्षेत्र/ उपक्षेत्र / योजना/ प्रकल्प निहाय, तालुकावार विगतवारी जिल्हा आदिवासी घटक कार्यक्रम / जिल्हा नियोजन समितीच्या सदस्यांना बैठकीपूर्वी उपलब्ध करुन देण्यात यावी.

१२) सन २०२०-२१ जिल्हा वार्षिक योजनेस राज्यस्तरावर अंतिम स्वरुप देण्यासाठी प्रत्येक जिल्हयाची आवश्यक असलेली माहिती विहित प्रपत्रामध्ये प्राप्त व्हावी म्हणून **१ ते ४ विवरणपत्रे** विहित केलेली आहेत. सदर विवरणपत्रात विहित माहिती शासनास सादर करण्यात यावी.

१३) आदिवासी घटक कार्यक्रमाची आखणी व अंमलबजावणी प्रभावीपणे करण्यासाठी प्रत्येक जिल्ह्यासाठी खालील बाबींचा समावेश असलेली स्वयंस्पष्ट टिप्पणी राज्यस्तरीय बैठकीपुर्वी शासनास सादर करावी. तसेच जिल्हा आराखडा तयार करताना खालील बाबींना प्राधान्य देवून नियोजन करण्यात यावे.

I. आदिवासी विकास विभागाच्या आश्रमशाळांकरिता जोडरस्ते नाहीत अशा आश्रम शाळा व या करिता जिल्हा आराखडा नियोजनामध्ये केलेली तरतूद.

II. बारमाही जोडरस्ते नसलेली आदिवासी बहुल गावे/वाडया /पाडे. सदर गावे /वाडया/पाडे बारमाही रस्त्यांनी जोडण्यासाठी केलेली गावनिहाय तरतूद.

III. आश्रमशाळांना बारमाही नळ पाणीपुरवठा सोय उपलब्ध नसल्यास बारमाही पाणीपुरवठयासाठी शाळानिहाय नियोजन व तरतूद.

IV. नळपाणीपुरवठा सोय नसलेली आदिवासी गावे, वाडया व पाडे. अशा गावांना नळ पाणी पुरवठा करण्यासाठी केलेली तरतूद .(गाव,वाडया/पाडे यांच्या यादीसह)

V. आश्रमशाळांकरीता क्रिडांगण विकासासाठी करण्यात आलेले नियोजन व तरतुद.

VI. आदिवासी क्षेत्रातील प्राथमिक आरोग्य केंद्र / उपकेंद्र येथे आवश्यक सुविधा उपलब्ध आहेत किंवा कसे, नसल्यास त्याबाबत केलेली तरतूद / उपाययोजना.

VII. आश्रमशाळांना औषधे उपलब्ध करणे, तसेच विद्यार्थ्यांची नियमित आरोग्य तपासणी करणे, आश्रमशाळांमध्ये ANM सेवा उपलब्ध करुन देण्यासाठी केलेली तरतूद, अशा सेवा मिळत नसल्यास त्याची कारणे व नियोजन

VIII. विजपुरवठा न झालेली आदिवासी बहुल गावे /वाडया /पाडे यांची संख्या व सदर गाव/वाडया/पाडे यांना विजपुरवठा करणेसाठी केलेली तरतूद.

IX. घरगुती वापरांसाठी विज कनेक्शान न मिळालेली आदिवासी कुटुंबे, तसेच कृषीवापरा करिता विज कनेक्शान न मिळालेले आदिवासी शेतकरी अशा सर्व शेतकरी / कुटुंबांना विज जोडणी करणेसाठी केलेले नियोजन व तरतूद

X. वनहक्क कायद्यांतर्गत वनपट्टे मिळालेल्या आदिवासी खातेदारांच्या जमीन सुधारणेसाठी तसेच त्यांना विहीर/पंप/इंजिन /अन्य कृषी औजारे उपलब्ध करुन देण्यासाठी केलेले नियोजन व तरतूद.

XI. आतापर्यंत आदिवासी जिल्हा वार्षिक उपयोजनेंतर्गत नाविन्यपूर्ण योजनेमधुन हाती घेण्यात आलेले नाविन्यपूर्ण उपक्रम व त्याची फलनिष्पत्ती बाबत तपशील.

XII. शासकीय आश्रमशाळा / अनुदानीत आश्रमशाळा/ वसतीगृहे / शालेय शिक्षण विभागामार्फत चालविण्यात येणाऱ्या शाळा इ. ची सांख्यिकीय माहिती.

XIII. विशेष केंद्रीय सहाय्य आणि भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५ (१) अंतर्गत राबविण्यात येत असलेल्या/ येणाऱ्या योजनांबाबतची माहिती.

XIV. सन २०१८-१९ चा प्रत्यक्ष खर्च व सन २०१९-२० चा अपेक्षित खर्चाचा विहित नमुन्यातील तपशील.

XV. याशिवाय काही अतिरिक्त मुद्दयांची आवश्यकता भासल्यास त्याबाबतची माहिती.

४. सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षापासून अर्थसंकल्पामधील योजनेतर व योजनांतर्गत असे खर्चाचे वर्गीकरण रद्द होवून नविन प्रणालीमध्ये महसुली खर्च (मागणी क्र. टी-९), भांडवली खर्च (मागणी क्र.टी-१०) व कर्जे/ऋण (मागणी क्र.टी-११) असे वर्गीकरण करण्यात आलेले आहे. यानुसार, जिल्ह्यांनी यापुढे जिल्हा नियतव्यय वाटपाबाबत, खर्चाच्या अहवालाबाबत तसेच इतर प्रकारचे अहवाल सादर करताना आवश्यक ठिकाणी जिल्ह्याच्या खर्चांचे महसुली खर्च, भांडवली खर्च व कर्जे/ऋण असे वर्गीकरण सुध्दा दर्शविण्यात यावे.

५. सर्व संबंधितांना सूचित करण्यात येते की, वर उल्लेखिलेल्या मार्गदर्शक सूचना लक्षात घेऊन जिल्हयांच्या योजनांबाबतचा आराखडा तयार करण्यात यावा. आदिवासी घटक कार्यक्रमांतर्गत "मागासवर्गीय कल्याण" या शिर्षाखाली जिल्हा वार्षिक योजना तयार करण्याची व संनियंत्रणाची जबाबदारी संबधित प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांची राहिल. तर आदिवासी घटक कार्यक्रमांतर्गत इतर विकास शिर्षाची जिल्हा वार्षिक योजना तयार करण्याची जबाबदारी जिल्हाधिकारी यांच्या नियंत्रणाखाली संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांची राहील. जिल्हा आदिवासी उपयोजना समिती /जिल्हा नियोजन समितीने संमत केलेल्या जिल्हा योजनेच्या प्रस्तावाच्या १० प्रती आदिवासी विकास विभागाकडे दिनांक १० जानेवारी, २०२० पर्यंत पाठविण्यात याव्यात .

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१९१११३११५२३७१९२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Ravindra Digambarrao Aute

Digitally signed by Ravindra Digambarrao Aute
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=Tribal Development, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=f05a6913f9dee1f453c9a1c5a89d8c4897737ba8e4ac0edf3f2c6e69e25f4108, cn=Ravindra Digambarrao Aute
Date: 2019.11.15 12:25:55 +05'30'

(रविंद्र दि.औटे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. सर्व जिल्हाधिकारी तथा सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन समिती

प्रत, अग्रेषित

२. मा.राज्यपालांचे सचिव,राजभवन,मलबार हिल,मुंबई
३. मा.मुख्यमंत्र्याचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा.मंत्री (आ.वि.) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

५. मा.राज्यमंत्री (आ.वि.) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. मा.सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
८. सर्व अपर मुख्य सचिव / सर्व प्रधान सचिव / सचिव मंत्रालयीन विभाग
९. प्रधान सचिव (नियोजन विभाग) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय,मुंबई.
१०. सदस्य सचिव, विदर्भ वैधानिक विकास मंडळ, बी-२३/ए, साउथ अंबाझरी मार्ग, अंध विद्यालयाजवळ, नागपूर
११. सदस्य सचिव,मराठवाडा वैधानिक विकास मंडळ, नविन प्रशासकीय इमारत, जिल्हाधिकारी कार्यालय कंपाऊड, तळमजला,औरंगाबाद-४३१००१
१२. सदस्य सचिव,उर्वरित महाराष्ट्र वैद्यानिक विकास मंडळ, नविन प्रशासकीय इमारत, १८,वा मजला, (पश्चिम बाजू) मंत्रालयासमोर,मुंबई-३२
१३. कार्यकारी अध्यक्ष, राज्य नियोजन मंडळ, नविन प्रशासकीय इमारत, १९ वा मजला, (पश्चिम बाजू), मुंबई
१४. सर्व विभागीय आयुक्त
१५. आयुक्त,आदिवासी विकास,नाशिक
१६. आयुक्त, एकात्मिक बालविकास सेवा योजना, नवी मुंबई.
१७. सर्व अपर आयुक्त,आदिवासी विकास.
१८. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ,नाशिक.
१९. संचालक,अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,मुंबई.
२०. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी,जिल्हा परिषद
२१. सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.
२२. सर्व जिल्हा नियोजन अधिकारी.
२३. सर्व सहसचिव/ उप सचिव/ अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी, आ.वि.वि, मंत्रालय,मुंबई.
२४. नियोजन विभाग (का-१४११)/ वित्त विभाग (व्यय-१४/ अर्थ-१९), मंत्रालय, मुंबई.
२५. निवड नस्ती (का.६), आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.

परिशिष्ट -अ

जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रम सन २०२०-२१ करीता नियतव्यय वाटप

आदिवासी घटक कार्यक्रम **सन २०२०-२१** करीता आधारभुत **नियतव्यय** रुपये ८४३१.०० कोटी		
जिल्हास्तर		**राज्यस्तर**
रु. १८००.०० कोटी		**रु. ६६३१.०० कोटी**
जिल्हास्तरीय नियतव्ययाचे वाटप खालीलप्रमाणे दोन क्षेत्रात करण्यात येत आहे.		
टिएसपी (८५%)	ओटिएसपी (१५%)	
रुपये १५३०.०० कोटी	**रुपये २७०.०० कोटी**	
आदिवासी क्षेत्रावर आधारीत ८०% व आदिवासी लोकसंख्येवर आधारीत २० % नियतव्यय निश्चित करण्यात आला असून या अंतर्गत मुलभूत सुविधा व वैयक्तिक लाभाच्या योजना हाती घेता येतील.	आदिवासी लोकसंख्येवर आधारीत नियतव्यय निश्चित करण्यात आला असून या अंतर्गत वैयक्तिक व कौटूंबिक लाभाच्या योजना हाती घेता येतील.	

परिशिष्ट -ब

जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रमाचा एकूण जिल्हानिहाय नियतव्यय २०२०-२०२१					
					(रू.लाखात)
अ.क्र.	जिल्ह्याचे नाव	टिएसपी व एटीएसपी	माडा व मिनिमाडा नियतव्यय	ओटिएसपी नियतव्यय	एकूण नियतव्यय
१	मुंबई उपनगर	०.००	०.००	५५८.९०	५५८.९०
२	मुंबई शहर	०.००	०.००	१३४.१३	१३४.१३
३	पालघर	२६२२७.८८	०.००	५११.०३	२६७३८.९०
४	ठाणे	५५७२.२५	२७९.१७	१२६०.९४	७११२.३६
५	रायगड	७३९.७२	१२८०.१९	१२७८.०५	३२९७.९५
६	रत्नागिरी	०.००	०.००	१०८.९१	१०८.९१
७	सिंधुदूर्ग	०.००	०.००	३७.२९	३७.२९
८	नाशिक	२४२४३.४५	७९४.२२	३३४८.००	२८३८५.६७
९	धुळे	८३०१.१९	०.००	१७००.५६	१०००१.७५
१०	नंदूरबार	२६५३७.९५	०.००	३६८.७९	२६९०६.७५
११	जळगांव	१५५०.९४	०.००	२८९५.५७	४४४६.५१
१२	अहमदनगर	३०१६.०५	१६२.४२	१४२२.९१	४६०१.३८
१३	पुणे	२७००.०९	४१७.२६	१३२१.४१	४४३८.७६
१४	सातारा	०.००	०.००	१५८.४१	१५८.४१
१५	सांगली	०.००	०.००	९८.००	९८.००
१६	सोलापूर	०.००	०.००	४१४.७५	४१४.७५
१७	कोल्हापूर	०.००	०.००	१६१.४६	१६१.४६
	उर्वरीत महाराष्ट्र	**९८८८९.५०**	**२९३३.२६**	**१५७७९.१०**	**११७६०१.८६**

जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रमाचा एकूण जिल्हानिहाय नियतव्यय २०२०-२०२१

(रू.लाखात)

अ.क्र.	जिल्ह्याचे नाव	टिएसपी व एटीएसपी	माडा व मिनिमाडा नियतव्यय	ओटिएसपी नियतव्यय	एकूण नियतव्यय
१८	बुलढाणा	०.००	९२९.८१	४९०.५१	१४२०.३२
१९	अकोला	०.००	८१२.३८	३९७.२०	१२०९.५८
२०	वाशिम	०.००	७१२.५३	३१८.०७	१०३०.६०
२१	अमरावती	६१९६.९४	९५३.५२	७४६.८२	७८९७.२८
२२	यवतमाळ	६८५२.६७	१६८४.५६	१४०४.३४	९९४१.५८
२३	नागपूर	११६१.३४	१०८७.९६	१९८५.४०	४२३४.७०
२४	वर्धा	०.००	६६०.४३	७०९.१२	१३६९.५६
२५	भंडारा	०.००	४२९.४५	४०५.१८	८३४.६३
२६	गोंदिया	३६३४.९४	४६३.५०	५०१.२५	४५९९.६९
२७	चंद्रपूर	६०२४.१४	१२८३.८५	९२५.९६	८२३३.९५
२८	गडचिरोली	१३३१७.९८	०.००	२०४.१५	१३५२२.१३
	विदर्भ	**३७१८८.०१**	**९०१८.०१**	**८०८८.००**	**५४२९४.०१**
२९	औरंगाबाद	०.००	०.००	७६६.३३	७६६.३३
३०	जालना	०.००	०.००	२२५.९१	२२५.९१
३१	बीड	०.००	०.००	१७४.९१	१७४.९१
३२	परभणी	०.००	०.००	२१६.५६	२१६.५६
३३	हिंगोली	०.००	१५०७.९०	३०४.६२	१८१२.५१
३४	नांदेड	२३७६.८२	१०८६.५१	९४४.६४	४४०७.९७
३५	उस्मानाबाद	०.००	०.००	१९२.६४	१९२.६४
३६	लातुर	०.००	०.००	३०७.२९	३०७.२९
	मराठवाडा	**२३७६.८२**	**२५९४.४१**	**३१३२.९०**	**८१०४.१३**
	एकुण राज्य	**१३८४५४.३३**	**१४५४५.६७**	**२७०००.००**	**१८००००.००**

परिशिष्ट-क

जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रमाचा एकूण एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्पनिहाय नियतव्यय २०२०-२०२१

(रू.लाखात)

अ.क्र.	प्रकल्पाचे नांव	जिल्ह्याचे नाव	टिएसपी व एटीएसपी	माडा व मिनिमाडा नियतव्यय	ओटिएसपी नियतव्यय	एकूण नियतव्यय
१	**मुंबई**	मुंबई उपनगर	०.००	०.००	५५८.९०	५५८.९०
		मुंबई शहर	०.००	०.००	१३४.१३	१३४.१३
	मुंबई एकूण		०.००	०.००	६९३.०३	६९३.०३
२	**डहाणु**	पालघर	१४८९७.८२	०.००	५११.०३	१५४०८.८५
३	**जव्हार**		११३३०.०५	०.००	०.००	११३३०.०५
४	**शहापूर**	ठाणे	५५७२.२५	२७९.१७	१२६०.९४	७११२.३६
५	**पेण**	रायगड	७३९.७२	१२८०.१९	१२७८.०५	३२९७.९५
		रत्नागिरी	०.००	०.००	१०८.९१	१०८.९१
		सिंधुदूर्ग	०.००	०.००	३७.२९	३७.२९
	पेण एकूण		७३९.७२	१२८०.१९	१४२४.२४	३४४४.१५
६	**नाशिक**	नाशिक	१३६२६.३१	५८३.५८	१८७९.८०	१६०८९.६९
७	**कळवण**		१०६१७.१४	२१०.६४	१४६८.२०	१२२९५.९८
८	**धुळे**	धुळे	८३०१.१९	०.००	१७००.५६	१०००१.७५
९	**नंदूरबार**	नंदूरबार	१३८४६.०४	०.००	३६८.७९	१४२१४.८३
१०	**तळोदा**		१२६९१.९१	०.००	०.००	१२६९१.९१
११	**यावल**	जळगांव	१५५०.९४	०.००	२८९५.५७	४४४६.५१
१२	**राजूर**	अहमदनगर	३०१६.०५	१६२.४२	१४२२.९१	४६०१.३८
१३	**घोडेगाव**	पुणे	२७००.०९	४१७.२६	१३२१.४१	४४३८.७६
		सातारा	०.००	०.००	१५८.४१	१५८.४१
		सांगली	०.००	०.००	९८.००	९८.००
		कोल्हापूर	०.००	०.००	१६१.४६	१६१.४६
	घोडेगाव एकूण		२७००.०९	४१७.२६	१७३९.२८	४८५६.६२

जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रमाचा एकूण प्रकल्पनिहाय नियतव्यय २०२०-२१						
						(रू.लाखात)
अ.क्र.	प्रकल्पाचे नांव	जिल्ह्याचे नाव	टिएसपी व एटीएसपी	माडा व मिनिमाडा नियतव्यय	ओटिएसपी नियतव्यय	एकूण नियतव्यय
१४	**सोलापूर**	सोलापूर	०.००	०.००	४१४.७५	४१४.७५
		उस्मानाबाद	०.००	०.००	१९२.६४	१९२.६४
	सोलापूर एकूण		०.००	०.००	६०७.३९	६०७.३९
१५	**अकोला**	बुलढाणा	०.००	९२९.८१	४९०.५१	१४२०.३२
		अकोला	०.००	८१२.३८	३९७.२०	१२०९.५८
		वाशिम	०.००	७१२.५३	३१८.०७	१०३०.६०
	अकोला एकूण		०.००	२४५४.७२	१२०५.७९	३६६०.५१
१६	**धारणी**	अमरावती	६१९६.९४	९५३.५२	७४६.८२	७८९७.२८
१७	**पांढरकवडा**	यवतमाळ	५९१०.०४	४२७.८२	७६४.०६	७१०१.९३
१८	**पुसद**		९४२.६३	१२५६.७४	६४०.२८	२८३९.६५
१९	**नागपूर**	नागपूर	११६१.३४	१०८७.९६	१९८५.४०	४२३४.७०
२०	**वर्धा**	वर्धा	०.००	६६०.४३	७०९.१२	१३६९.५६
२१	**भंडारा**	भंडारा	०.००	४२९.४५	४०५.१८	८३४.६३
२२	**देवरी**	गोंदिया	३६३४.९४	४६३.५०	५०१.२५	४५९९.६९
२३	**चंद्रपूर**	चंद्रपूर	३३७६.९३	८०२.१५	५७७.६५	४७५६.७२
२४	**चिमूर**		२६४७.२१	४८१.७१	३४८.३१	३४७७.२३
२५	**अहेरी**	गडचिरोली	२८६९.७३	०.००	४.६९	२८७४.४३
२६	**भामरागड**		३९०८.२२	०.००	०.००	३९०८.२२
२७	**गडचिरोली**		६५४०.०२	०.००	१९९.४५	६७३९.४८
२८	**औरंगाबाद**	औरंगाबाद	०.००	०.००	७६६.३३	७६६.३३
		जालना	०.००	०.००	२२५.९१	२२५.९१
		बीड	०.००	०.००	१७४.९१	१७४.९१
		लातुर	०.००	०.००	३०७.२९	३०७.२९
	औरंगाबाद एकूण		०.००	०.००	१४७४.४४	१४७४.४४

जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रमाचा एकूण प्रकल्पनिहाय नियतव्यय २०२०-२१						
						(रू.लाखात)
अ.क्र.	प्रकल्पाचे नांव	जिल्ह्याचे नाव	टिएसपी व एटीएसपी	माडा व मिनिमाडा नियतव्यय	ओटिएसपी नियतव्यय	एकूण नियतव्यय
२९	**कळमनूरी**	परभणी	०.००	०.००	२१६.५६	२१६.५६
		हिंगोली	०.००	१५०७.९०	३०४.६२	१८१२.५१
	एकूण कळमनूरी		०.००	१५०७.९०	५२१.१८	२०२९.०७
३०	**किनवट**	नांदेड	२३७६.८२	१०८६.५१	९४४.६४	४४०७.९७
	एकुण राज्य		**१३८४५४.३३**	**१४५४५.६७**	**२७०००.००**	**१८००००.००**

परिशिष्ट-ड

जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रम सन २०२०-२१ नियतव्यय वाटपबाबत मार्गदर्शक सुचना.

१. सन २०२०-२१ करीता जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रम प्रारुप आराखडा तयार करताना नियतव्यय वाटप करण्याकरीता आदिवासी विकास विभागाच्या दि.२५.१०.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार खालील प्रमाणे वर्गीकरणानुसार उपविकास क्षेत्राचा समावेश गाभा क्षेत्र व बिगर गाभा क्षेत्रामध्ये करण्यात यावा व याकरीता जिल्ह्यास प्राप्त नियतव्ययांपैकी अनुक्रमे **३/४** व **१/४** या प्रमाणात नियतव्यय प्रस्तावित करण्यात यावा.

गाभा क्षेत्र (एकूण नियतव्ययाच्या ३/४)	**बिगर गाभा क्षेत्र (एकूण नियतव्ययाच्या १/४)**
१.मागासवर्गीय कल्याण (विशेष क्षेत्र)	१.नगर विकास
२. ग्रामविकास	२.पर्यटन व वन पर्यटन
३.कृषी,फलोत्पादन, पशुसंवर्धन,मत्स्यसंवर्धन, वने	३.सहकार व वस्त्रोद्योग
४.शालेय शिक्षण, क्रीडा व युवक कल्याण, उच्च व तंत्र शिक्षण व कौशल्य विकास	४.वैद्यकीय शिक्षण
५. ग्रामीण पाणीपुरवठा व स्वच्छता	५. जलसंपदा
६. आरोग्य	६.रस्ते व पुल विकास, सार्वजनिक बांधकाम
७. महिला व बालविकास- पोषण,अंगणवाडी बांधकाम	७. उद्योग व उर्जा
८.जलसंधारण/लघुपाटबंधारे.	८.नाविण्यपूर्ण योजना, मुल्यमापन व संनियंत्रण

२. जिल्हा आदिवासी घटक कार्यक्रम तयार करतांना आदिवासी उपयोजना क्षेत्र (अतिरिक्त आदिवासी उपयोजना क्षेत्रासह) आणि माडा व मिनीमाडा क्षेत्र तसेच आदिवासी उपयोजना बाह्य क्षेत्रातील (ओटिएसपी) वैयक्तीक व कौटुंबिक लाभाच्या योजनेकरीता निश्चित अशी तरतूद संबंधित विकास क्षेत्राखाली स्वतंत्रपणे दाखविण्यात यावी. ज्या जिल्ह्यात आदिवासी उपयोजना क्षेत्र आणि माडा / मिनीमाडा क्षेत्र नसेल अशा जिल्ह्यामध्ये सुध्दा ओटिएसपी क्षेत्राकरीता आवश्यक तेवढ्या प्रमाणात तरतूदी करण्यात यावी व **याबाबतचा खर्च स्वतंत्रपणे दर्शविण्यात यावा.**

३. जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रम २०२०-२१ अंतर्गत योजनांची निवड व नियतव्यय वाटप करताना खालील मार्गदर्शक सुचना विचारात घेण्यात याव्यात.

१) **कामांची निवड -**

I. कामनिहाय नियोजन होण्यासाठी जिल्हा योजनेंतर्गत घेण्यात येणाऱ्या सर्व कामांची यादी व त्यावरील खर्चाचा तपशील प्रस्तावासोबत जोडावा. तसेच सदर माहिती योजना प्रणाली (MP-SIMS) मध्येही भरण्यात यावी. सामान्यत: कोणत्याही योजनेला त्या योजनेअंतर्गत घ्यावयाची कामे निश्चित असल्याशिवाय नियतव्यय ठेवण्यात येवू नये.

II. **जिल्हा वार्षिक योजनेतून घेण्यात येणारी कामे २ वर्षाच्या कालावधीत पूर्ण करणे आवश्यक आहे.** त्यादृष्टीने कामाचे नियोजन तसेच निधीची तरतूद करण्यात यावी. योजनेचा आराखडा तयार करताना चालू कामांच्या उर्वरीत खर्चाच्या तरतूदीबाबत प्राथम्याने विचार करण्यात यावा. अपूर्ण कामांमध्ये ७५% व त्यापेक्षा अधिक पूर्ण, ५०% ते ७४% पूर्ण आणि ५०% पेक्षा कमी पूर्ण असे वर्गीकरण करुन त्याक्रमाने कामे पूर्ण करण्याचे नियोजन करावे, जेणेकरुन वितरीत निधी अखर्चीत राहणार नाही.

III. जिल्हा आराखड्यात प्रस्तावित केलेल्या नियतव्यय मर्यादेतून अपूर्ण कामे पूर्ण करण्यासाठी लागणारा निधी वजा करुन उर्वरीत नियतव्यय रक्कमेच्या दीड पट रक्कमेच्या मर्यादेतीलच नवीन कामे प्रस्तावित करण्यात यावीत. नवीन कामे/ बांधकामांचा समावेश योजनेत करण्यापूर्वी प्रशासकीय मान्यता असल्याची खात्री करावी.

२) <u>केंद्र पुरस्कृत योजना-</u>

जिल्हा वार्षिक सर्वसाधारण उपयोजनेच्या धर्तीवर केंद्र पुरस्कृत योजनेंतर्गत जिल्हास्तरावरून करण्यात येत असलेली राज्य हिश्श्याची तरतूद सन २०२०-२१ पासुन आदिवासी घटकाकरीता देखील राज्यस्तरावरून उपलब्ध करुन देण्याचे ठरविण्यात आलेले आहे. त्यानुषंगाने जिल्हा वार्षिक आदिवासी उपयोजनेंतर्गत सन २०२०-२१ पासुन केंद्र पुरस्कृत योजनांकरीता राज्य हिश्श्याची तरतूद प्रस्तावित करण्यात येऊ नये.

३) <u>नाविन्यपूर्ण योजना-</u>

आदिवासी विकास विभागाच्या दि.२०.०६.२०१४ च्या शासन निर्णयामधील मार्गदर्शक सूचनांनुसार नाविन्यपूर्ण उपक्रम हाती घेण्यात यावेत. या करीता जिल्ह्याकरीता उपलब्ध एकूण नियतव्ययाच्या कमाल २ टक्के तरतूद करण्यात यावी. कोणत्याही परिस्थितीत केंद्र अथवा राज्यस्तरावर सद्यस्थितीत अस्तित्वात असलेल्या कोणत्याही योजनांना नाविन्यपूर्ण योजनांमधून तरतूद उपलब्ध करुन देण्यात येवू नये. नाविन्यपूर्ण किंवा अन्य अबांधील स्वरूपातील निधीच्या माध्यमातून अस्तित्वात असलेल्या योजनांमधून न करता येणाऱ्या कामांसाठी/ योजनांसाठी सदरचा निधी गॅप फिलींग म्हणून वापरण्यात यावा. सदर योजनेअंतर्गत आदिवासी लाभार्थ्यांना लाभ मिळण्याच्या अनुषंगाने नाविन्यपूर्ण उपक्रम

राबविण्यात यावेत. याकरीता संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांनी समन्वय अधिकारी म्हणून आवश्यक कार्यवाही करावी.

४) **मुल्यमापन व संनियंत्रण:-**

आदिवासी विकास विभागाच्या दि. १७.१२.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार सन २०१९-२० या आर्थिक वर्षापासुन आदिवासी घटक कार्यक्रमांतर्गत मुल्यमापन, संनियंत्रण व उपयुक्तता तपासण्यासाठी एकुण नियतव्ययाच्या ०.५ टक्के तरतुद करण्याबाबत निर्णय घेण्यात आलेला आहे. त्या अनुषंगाने जिल्हा वार्षिक आदिवासी उपयोजनेस **प्राप्त नियतव्ययाच्या ०.५ टक्के** नियतव्यय प्रस्तावित करून विषयांकीत शासन निर्णयातील नमूद बाबीवर खर्च करण्याची दक्षता घेण्यात यावी. याकरीता जिल्हाधिकारी हे नियंत्रण अधिकारी व संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास हे समन्वय अधिकारी असतील.

४. राज्याच्या महत्वपुर्ण योजनांना नियतव्यय प्रस्तावित करण्याच्या अनुषंगाने खालील सुचना विचारात घेण्यात याव्यात.

१) **डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम अमृत आहार योजना -**

भारतरत्न डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम अमृत आहार योजनेसाठी (टप्पा-१ व टप्पा-२) केवळ TX२९०००४ याच उपशीर्ष सांकेतांकाखाली जिल्हा आराखड्यामध्ये निधी प्रस्तावित करण्यात यावा. तसेच राज्य शासनाने चालू केलेल्या डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम अमृत आहार योजना, ग्राम बालविकास केंद्र अशा महिला व बालविकास विषयक महत्त्वपूर्ण योजनांकरीता जिल्हानिहाय मागणीनुसार विहित करून दिलेली तरतूद प्राधान्याने करण्याची जबाबदारी जिल्हाधिकारी यांची राहील.

२) **"बिरसा मुंडा कृषी क्रांती योजना" -**

कृषी विभाग, शासन निर्णय दिनांक ०९.०८.२०१७ आणि दि.३०.१२.२०१७ अन्वये सुधारित आदिवासी उपयोजना (बिरसा मुंडा कृषी क्रांती योजना) राबविण्यास मान्यता देण्यात आली असून यामध्ये जिल्हा वार्षिक घटक कार्यक्रमांतर्गत "मागासवर्गीय कल्याण" या उपविकास शिर्षाखाली यापूर्वी स्वतंत्र तरतुद करण्यात येत असलेल्या "विज पंप/तेल पंप संच बसविणे व पिव्हीसी/एचडीपीई पाईप पुरवठा" या योजना अंतर्भुत करण्यात आलेल्या आहेत. तरी "मागासवर्गीय कल्याण" या उपविकास क्षेत्रांतर्गत "विद्युत पंप संच बसविणे (TT२४०००१-TSP व TT२४००१०-OTSP)", "ऑइल इंजिन पंप पुरविणे (TT२४०००२-TSP व TT२४००११-OTSP)" तसेच "पिव्हीसी/एचडीपीई पाईप (TT२४००२३-TSP व TT२४००२७-OTSP)" या उपशिर्षाखाली निधी प्रस्तावित करू नये. सदर योजनांखालील अपेक्षित लाभार्थ्यांच्या प्रमाणात आवश्यक असलेला निधी यापुढे "बिरसा मुंडा कृषी क्रांती योजना" अंतर्गत TD०३०००२-TSP व TD०३०००१- OTSP या उपशिर्षाखाली प्रस्तावित करण्यात यावा.

३) शासकीय आश्रमशाळा व वसतीगृह दुरुस्ती:-

शासकीय आश्रमशाळा व वसतीगृहांच्या सुविधांबाबत वेळोवेळी न्यायालयीन प्रकरणे उद्भवतात. यानुषंगाने न्यायालयाने सुध्दा आश्रमशाळा व वसतीगृहांना प्राथम्याने मुलभूत सुविधा पुरविण्याचे निर्देश दिलेले आहेत. तसेच वॉश कार्यक्रमांतर्गत पाणीपुरवठा, शौचालय दुरूस्ती, स्नानगृह दुरूस्ती अशी कामे सर्व आश्रमशाळांमध्ये पूर्ण करावयाची आहेत. त्या बाबींचा विचार करता ज्या शासकीय आश्रमशाळा व वसतीगृहांना जिल्हा आदिवासी घटक कार्यक्रमातून निधी उपलब्ध करून देण्यात येतो, त्यामध्ये विद्यार्थी संख्येच्या प्रमाणात किमान आवश्यक शौचालये, स्नानगृहे, इत्यादी एकुण सोयी सुविधा पुरविण्याबाबत एकुण निधी मागणीस अनुसरून प्राथम्याने व जास्तीत जास्त निधी उपलब्ध करून द्यावा.

४) आदिम जमाती व पारधी विकास योजना-

ज्या जिल्ह्यात आदिम जमातीच्या लोकांची वस्ती आहे, अशा जिल्ह्यात उदा. ठाणे, पालघर व रायगड जिल्हा (कातकरी), गडचिरोली जिल्हा (माडीया गोंड), यवतमाळ व नांदेड जिल्हा (कोलाम) या जिल्ह्यातील आदिवासी घटक कार्यक्रमात नियोजन समितीने या आदिम जमातीच्या जलद विकासाकरीता वैयक्तिक अथवा कौटुंबिक लाभाच्या योजनांची तसेच मुलभूत विकासाच्या योजनांची आखणी करुन त्याकरीता त्यांच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात अग्रक्रमाने आवश्यक नियतव्यय जिल्हा आदिवासी घटक कार्यक्रमात उपलब्ध करुन द्यावा. त्याचप्रमाणे आदिम जमातीकरिता केलेल्या तरतुदीची योजनावार माहिती एका परिशिष्टात स्वतंत्ररित्या जोडून आदिवासी घटक कार्यक्रमाच्या आराखड्याबरोबर शासनाला सादर करावी.

पारधी जमातीच्या विकासाकरीता, त्यांची जिल्ह्यातील लोकसंख्या विचारात घेवून त्या प्रमाणात त्यांच्या विकासासाठी असलेल्या कार्यक्रमांसाठी आवश्यक तरतूद प्राधान्याने आदिवासी उपयोजनेमध्ये समाविष्ट करावी. पारधी जमातीकरिता केलेल्या तरतुदीची योजनावार माहिती एका परिशिष्टात स्वतंत्ररित्या जोडून जिल्हा आदिवासी घटक कार्यक्रमाच्या आराखड्याबरोबर शासनाला सादर करावी.

५) रस्ते व पूल-

"मुख्यमंत्री ग्रामसडक योजनेंतर्गत " आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात घेण्यात आलेल्या रस्त्यांकरीता (CMGSY) आवश्यक निधीची मागणी/ प्रलंबित मागणी प्राधान्याने तरतुद करण्यात यावी. आदिवासी जिल्हा निधीतुन फक्त आदिवासी उपयोजना क्षेत्रामध्येच यांतर्गत रस्ते बांधकाम /रस्ते दुरुस्तीची कामे घेण्यात यावीत, त्याअंतर्गत आश्रमशाळा/ वसतीगृहे, आदिवासी पाडे/ वाड्या/ गावे यांकरीता जोडरस्ते व दर्जोन्नती यांना प्राधान्य देण्यात यावे. या करीता खालील मार्गदर्शक सुचना विचारात घेण्यात याव्यात.

i. आदिवासी क्षेत्रातील रस्त्यांच्या कामामध्ये फक्त लिंकरोड म्हणजे मुख्य रस्त्यापासून गाव जोडणाऱ्या रस्त्यांचा समावेश असावा. त्यामध्ये फक्त सी.डी. वर्क्स, लहान पूल, व

लहान मोऱ्या यांचा समावेश असावा. आदिवासी लोकसंख्येच्या उतरत्या क्रमानुसारची गांवे घेण्यात यावीत. रस्ते जोडण्याच्या कार्यक्रमात बारमाही रस्ते कार्यक्रमाला प्रथम प्राधान्य देण्यात यावे. शिवाय, ज्या आश्रमशाळांना/ प्राथमिक आरोग्य केंद्र/ उपकेंद्रांना जोडरस्ते नाहीत तेथील कामांना अग्रक्रम द्यावा. जिल्हा रस्ते, रस्त्यांचे रुंदीकरण, स्टेट हायवे इ. साठी आदिवासी घटक कार्यक्रमातून निधी देण्यात येऊ नये.

ii. आदिवासी घटक कार्यक्रम क्षेत्रात माहे मार्च-२०२० पर्यंत पूर्ण करावयाच्या जिल्हानिहाय अर्थसंकल्पीत झालेल्या रस्त्यांसंदर्भात व सन २०२०-२१ मध्ये करावयाच्या कामांचा प्राधान्यक्रम सुरुवातीस निश्चित करण्यात यावा तसेच प्राध्यान्य क्रमानुसार नविन कोणती कामे यादीत घ्यावयाची आहेत त्यास लागणारा निधी याबाबत स्वतंत्र विवरणपत्र देण्यात यावे.

६) शासकीय निवासी कार्यालयीन/इमारत बांधकाम व दुरुस्ती-:

सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या दि.१९.०९.२०१६ रोजीच्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार सर्वसाधारण जिल्हा वार्षिक योजना योजनेप्रमाणे जिल्हा वार्षिक आदिवासी उपयोजनेतर्गत अनुसूचित क्षेत्रातील जिल्ह्यासाठी शासकिय निवासी इमारती व कार्यालयीन इमारतींचे बांधकाम.

५. आदिवासी उपयोजनेमधून आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रम, डोंगरी विकास कार्यक्रम, रोजगार हमी योजना व संसद आदर्श ग्राम योजनांकरिता जिल्हा आदिवासी उपयोजनेतुन तरतूदी ठेवण्याची आवश्यकता नाही. त्यामुळे या कार्यक्रमासाठी नियतव्यय देण्यात येऊ नये. यासाठीचा नियतव्यय सर्वसाधारण योजनेतून उपलब्ध करुन घेण्यात यावा.

६. **"मागासवर्गीयांचे कल्याण" (विशेष क्षेत्र)** या विकासशिर्षाखाली येणाऱ्या जिल्हास्तरावरील योजनांना आवश्यक नियतव्यय प्राधान्याने उपलब्ध करून घेण्यात यावा.

७. जिल्हयातील संवेदनशील/ दुर्गम तालुक्यांकरीता इतर तालुक्यांपेक्षा वाढीव नियतव्यय प्राधान्याने उपलब्ध करून देण्यात यावा.

८. आदिवासी उपयोजनाक्षेत्राकरीता (TSP) उपलब्ध झालेल्या तरतुदीमध्ये वैयक्तिक व कौटुंबिक लाभाच्या योजनांकरिता २०% व त्या क्षेत्रातील पायाभूत सुविधा निर्माण करण्याकरिता योजनांवर ८०% या प्रमाणे शासनाच्या धोरणानुसार खर्च करावयाचा आहे. म्हणून त्या दृष्टीने आवश्यक तेवढा निधी उपलब्ध करुन देण्याची दक्षता घेण्यात यावी. या शिवाय जिल्ह्यातील आदिवासी उपयोजना बाह्य क्षेत्र ओटीएसपीसाठी ठरवून देण्यात आलेल्या नियतव्ययातून आदिवासींच्या फक्त वैयक्तिक अथवा कौटुंबिक लाभाच्या योजनांकरिता फलदायी व निवडक योजनांसाठी नियतव्यय दिला जाईल, याची दक्षता घेण्यात यावी.

९. सर्व अंमलबजावणी अधिकाऱ्यांनी नियोजन समितीने मान्य केलेल्या योजनांवरील प्रत्यक्ष खर्चावर आधारित मासिक खर्चाचे विवरणपत्र संबंधित विभाग प्रमुख /प्रशासकीय विभागामार्फत आदिवासी विकास विभागास सादर करावे.

परिशिष्ट- इ

सन २०२०-२१ चा जिल्हा वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रम तयार करण्याचे वेळापत्रक

अ.क्र.	कार्यवाही पूर्ण करावयाचा दिनांक	कार्यवाहीचा टप्पा पूर्ण करणे
१	दि.३०/११/२०१९	अंमलबजावणी अधिकारी यांचेकडून जिल्हा आदिवासी उपयोजना नियोजन समिती/ जिल्हा नियोजन समितीकडे प्रस्ताव पाठविणे व त्यांची MP-SIMS मध्ये नोंदणी करणे.
२	दि.०७/१२/२०१९	प्राप्त झालेल्या प्रस्तावांचे / योजनांचे एकत्रिकरण करुन जिल्हा आदिवासी वार्षिक योजनेचे प्रारुप तयार करणे.
३	दि.३१/१२/२०१९	जिल्हा आदिवासी उपयोजना नियोजन समिती/ जिल्हा नियोजन समित्यांनी आदिवासी उपयोजनेच्या प्रारुपास मान्यता देणे व राज्यस्तरीय बैठकीत प्रारुप आराखडा ठेवण्यासाठी शिफारस करणे.
४	दि.१०/०१/२०२०	जिल्हाधिकारी कार्यालयाने आदिवासी विकास विभागाकडे जिल्हा योजनांचा प्रारुप आराखडे पाठविणे.
५	दि.११/०१/२०२० ते दि.३१/०१/२०२०	मा.मंत्री (आदिवासी) यांच्या अध्यक्षतेखालील राज्यस्तरीय बैठकीत जिल्हा नियोजन समितीच्या प्रतिनिधींबरोबर जिल्हानिहाय चर्चा करुन जिल्हा वार्षिक योजनेस अंतिम स्वरुप देणे.

<u>विवरणपत्र - १</u>

प्रारुप वार्षिक आदिवासी घटक कार्यक्रम सन २०२०-२१ च्या प्रस्तावित नियतव्ययाचा गोषवारा.

जिल्हा :- **(रुपये लाखात)**

अ.क्र.	**क्षेत्र/उपक्षेत्र**	**अंमलबजावणी अधिकारी**	**सन २०१८-१९**		**सन २०१९-२०**		**सन २०२०-२१**		
			मंजूर नियतव्यय	प्रत्यक्ष खर्च	मंजूर नियतव्यय	अपेक्षित खर्च	अंमलबजावणी अधिकाऱ्यांनी प्रस्तावित केलेला नियतव्यय	कमाल आर्थिक मर्यादेनुसार प्रस्तावित केलेला नियतव्यय	त्यापैकी भांडवली खर्च
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	पीक संवर्धन								
२	फलोत्पादन								
३									
४									
एकूण									

<u>टिप</u> :- १) वरील स्तंभ २ मध्ये **परिशिष्ट "ड"** मध्ये दर्शविलेल्या गाभा क्षेत्र व बिगर गाभा क्षेत्रातील उपक्षेत्रे घ्यावीत.

२) सन २०१९-२० चा मंजूर नियतव्यय आदिवासी विकास विभागाने काढलेल्या जिल्हा वार्षिक घटक कार्यक्रम / वित्त विभागाचे प्रकाशन **"परिशिष्ठ ग "** पुस्तकात दर्शविल्याप्रमाणे असावा.

३) स्तंभ ९ ची एकूण बेरीज परिशिष्ट-ब मध्ये जिल्ह्यास दिलेल्या निश्चित कमाल नियतव्यय मर्यादेत असावी.

विवरणपत्र-२

प्रारुप वार्षिक आदिवासी उपयोजना सन २०२०-२१ च्या विकास क्षेत्रामधील योजना/ प्रकल्प यासाठी प्रस्तावित नियतव्यय आणि भौतिक उद्दिष्टे

अ.क्र.	विकासक्षेत्र/ उपक्षेत्र/ योजनेचे/ प्रकल्पाचे नांव	प्रशासकीय विभाग व अंमलबजावणी अधिकारी	सन २०१९-२०		सन २०२०-२१			भौतिक उद्दिष्टे/साध्य				
			मंजूर नियतव्यय	अपेक्षित खर्च	अंमलबजावणी अधिकाऱ्यांनी प्रस्तावित केलेला नियतव्यय	कमाल आर्थिक मर्यादे- नुसार प्रस्तावित केलेला नियतव्यय	त्यापैकी भांडवली खर्च	बाब	परिमाण	२०१९-२०		२०२०-२१
										उद्दिष्टे	साध्य	प्रस्तावित उद्दिष्टे
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
एकूण												

टिप :- १) स्तंभ ४ ची एकूण २०१९-२० च्या आदिवासी विकास विभागाने उपलब्ध करून दिलेल्या नियतव्ययाच्या प्रमाणात आकडेवारी असावी.

२) स्तंभ ७ ची एकूण जिल्ह्याला दिलेल्या सिलिंग इतकी असावी.

विवरणपत्र-३

जिल्हा नियोजन समितीच्या अखत्यारित येणाऱ्या केंद्र शासन पुरस्कृत योजनांसाठी लागणारा नियतव्यय

(रुपये लाखात)

अ.क्र.	योजनेचे नांव व केंद्र व राज्य यांच्यामध्ये खर्चाच्या हिश्श्याचे प्रमाण	सन २०१८-१९ मध्ये झालेला खर्च			सन २०१९-२० मधील मंजूर नियतव्यय		
		राज्य हिस्सा	केंद्र हिस्सा	एकूण	राज्य हिस्सा	केंद्र हिस्सा	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८
	एकूण						

टिप :- १) स्तंभ २ मध्ये जिल्हा योजनेतील सर्व उपक्षेत्रातील योजना घ्याव्यात.

२) राज्य हिस्सा म्हणजे जिल्ह्याच्या योजनेतील २०१९-२० बाबत मंजूर नियतव्यय दर्शवावा व सन २०१८-१९ केंद्र हिश्श्याचा प्रत्यक्ष खर्च दर्शवावा.

विवरणपत्र-४

विदर्भ, मराठवाडा व कोकण या विभागांच्या जलद विकासासाठी कालबध्द कार्यक्रमांसाठी प्रस्तावित केलेला नियतव्यय

(रुपये लाखात)

अ.क्र.	कार्यक्रमाचे नांव	२०१८-१९		२०१९-२०		२०२०-२१
		नियतव्यय	खर्च	नियतव्यय	खर्च	प्रस्तावित नियतव्यय
१	२	३	४	५	६	७